

ΘΕΜΑΤΑ

ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
Δελφών 106, Τ.Κ. 546 43
Θεσσαλονίκη, Μακεδονία, ΕΛΛΑΣ
Τηλ. & Fax: 0310/865.537

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ
ΤΟΜΟΣ 11ος ΤΕΥΧΟΣ 23ο
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2001

Συντακτική επιτροπή:

Γ. Βρετζάκης
Μ. Γιαννάκου
Β. Γροσομανίδης
Φ. Κανακούδης
Χ. Σκούρτης
Χ. Τσότρας

Υπεύθυνος Σύνταξης:

Χ. Σκούρτης

Τιμή Περιοδικού:

Για τα μέλη της Ε.Α.Ε.Ι.Β.Ε. Δωρεάν
Μή μέλη 2.500 δραχ. το τεύχος

Εγγραφές και Εμβάσματα:

Β. Γροσομανίδης
Τ.Θ. 1714, 546 36 Θεσσαλονίκη

Αλληλογραφία:

Β. Γροσομανίδης
Τ.Θ. 1714, 546 36 Θεσσαλονίκη

I.S.S.N. 1105-7572

•••

Φωτοστοιχειοθεσία - Φίλμ

Μοντάζ- Εκτύπωση:
GRAFO A.E.

THEMATA

OF ANESTHESIOLOGY AND INTENSIVE MEDICINE

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Με ιδιαίτερη χαρά σας παρουσιάζουμε το 23ο τεύχος των «ΘΕΜΑΤΩΝ» με θέμα: *Επείγουσα Ιατρική Ι*. Στο τεύχος αυτό παρουσιάζονται διάφορες επείγουσες παθολογικές καταστάσεις που συχνά καλούνται να αντιμετωπίσουν οι αναισθησιολόγοι στην καθημερινή άσκηση των κλινικών τους καθηκόντων.

Οι εκλεκτοί συνάδελφοι που είχαν την καλοσύνη να παρουσιάσουν ότι νεότερο υπάρχει στην αντιμετώπιση επειγόντων αν και στην πλειοψηφία τους νέοι, δεν χρειάζονται κανένα σχολιασμό, τα κείμενά τους να.

Εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας σε όσους συνέβαλαν στην πραγμάτωση του παρόντος και ευχόμαστε να αποβεί χρήσιμο σε κάθε συνάδελφο.

Επίσης εκφράζουμε τις ευχαριστίες στους εκλεκτούς συναδέλφους που δεν εφείσθησαν κόπο για τον συντονισμό και την πραγμάτωση του παρόντος τεύχους, κ.κ.Βασίλη Γροσομανίδη και Δημήτριο Σέτση.

Σ ' Α Υ Τ Ο Τ Ο Τ Ε Υ Χ Ο Σ Σ Υ Ν Ε Β Α Λ Α Ν :

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΑΜΑΝΙΤΗ

Αναισθησιολόγος

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΒΑΚΑΛΟΣ

Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Επ. Α ' ΜΕΘ Π.Γ.Ν.Θ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΒΕΡΟΝΙΚΗ

Ειδικευόμενη αναισθησιολόγος Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ

ΕΛΕΝΗ ΒΟΛΑΚΗ

Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Επ. Β ' ΜΕΘ ΠΑΙΔΩΝ Π.Γ.Ν.Θ. ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ

ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Αν. Διευθύντρια ΜΕΘΑ «Σπύρος Μακρής» Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ

ΕΛΕΝΗ ΓΚΕΚΑ

Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Επ. Β ' ΜΕΘΑ «Σπύρος Μακρής» Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΔΡΑΜΠΙΑ

Ειδικευόμενη Αναισθησιολόγος Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΖΑΜΙΑΣ

Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Ανχης (ΥΙ) - 424 Γ.Σ.Ν.Ε. Θεσσαλονίκης

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΕΚΛΑΣ

Αναισθησιολόγος, Τχης (ΥΙ) 412 Γ.Σ.Ν. Ξάνθης

ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΣΙΚΑ

Αναισθησιολόγος, Επ. Β ' Π.Γ.Ν.Θ. ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑ

Ψυχίατρος

ΑΘΗΝΑ ΛΑΥΡΕΝΤΙΕΒΑ

Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Επ. Β ' ΜΕΘ ΕΓΚΑΥΜΑΤΩΝ Π.Γ.Ν.Θ. Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΚΡΑΚΗΣ*Ειδικευόμενος Αναισθησιολόγος Π.Γ.Ν.Θ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ*

ΒΑΣΙΛΗΣ ΟΥΡΑΗΛΟΓΛΟΥ*Αναισθησιολόγος-Εξειδικευόμενος Εντατικολόγος ΜΕΘΑ «Σπύρος Μακρής» Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ*

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ*Αναισθησιολόγος*

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΕΤΖΗΣ*Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Επ. Α ' Π.Γ.Ν.Θ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ*

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΣΟΦΙΑΝΟΣ*Αναισθησιολόγος, Διευθυντής ΜΕΘΑ «Σπύρος Μακρής» Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ*

ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΣΑΟΥΣΗ*Αναισθησιολόγος - Εντατικολόγος, Επ. Β ' Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ*

ΜΑΡΙΑ ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ*Ειδικευόμενη αναισθησιολόγος Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ*

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ERC ΓΙΑ ΤΗΝ BLS ΚΑΙ ΤΟΝ AED*Anthony J. Handley, Koenraad G. Monsieurs, Leo L. Bossaert*

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ERC ΓΙΑ ΤΗΝ ALS*Francisco de Lattore, Jerry Nolan, Colin Robertson, Douglas Chamberlain, Peter Baskett*

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ERC ΓΙΑ ΤΗΝ BPLS ΚΑΙ ΤΗΝ APLS*Barbara Phillips, David Zideman, Luis-Garcia Castrillo, Miguel Felix, Uwe Schwarz-Schwierin*

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ERC ΓΙΑ ΤΗΝ NBLS*Barbara Phillips, David Zideman, Jonathan Wylie, Sam Richmond, Patrick van Reempts*

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ*Βασίλης Γροσομανίδης, Δημήτριος Σέτζης*

Εισαγωγή

Η ενασχόληση των αναισθησιολόγων με την επείγουσα ιατρική αποτελεί μέρος των κλινικών τους καθηκόντων μέσα και έξω από το νοσοκομείο. Η δυνατότητα να αντιμετωπίσουν με ευχέρεια διάφορες απειλητικές καταστάσεις και να προσφέρουν απλή και εξειδικευμένη υποστήριξη της ζωής μακριά από το χειρουργείο τους κάνει κατά κάποιο τρόπο αναγκατάστατους στον χώρο τους. Καθημερινά καλούνται να δώσουν λύσεις εκεί που έχουν αποτύχει οι υπόλοιποι, και αυτό δημιουργεί υποχρεώσεις και ευθύνες για συνεχή ενημέρωση σε αντικείμενα που ξεφεύγουν από την κλασική περιεγχειρητική ιατρική.

Το τεύχος αυτό περιλαμβάνει διάφορες επείγουσες παθολογικές καταστάσεις. Η σειρά των κεφαλαίων δεν είναι αυτή που έχουμε συνηθίσει μέχρι τώρα και αυτό έχει να κάνει με εγγενείς δυσκολίες τόσο των υπευθύνων αυτού του τεύχους όσο και των συγγραφέων.

Τα περισσότερα κεφάλαια τα έχουν γράψει νέοι συνάδελφοι και αυτό αντανακλά την ισχύουσα πρακτική ότι με τα επείγοντα ασχολούνται οι νεότεροι (για να μαθαίνουν) και συνεχίζει την παράδοση της Εταιρείας Αναισθησιολογίας και Εντατικής Ιατρικής Βορείου Ελλάδος να αξιοποιεί και να δίνει ευκαιρίες στα μέλη της από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ειδικότητάς τους. Τα πρώτα έξι κεφάλαια περιλαμβάνουν τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης (European Resuscitation Council - ERC) για την απλή και εξειδικευμένη υποστήριξη της ζωής στα παιδιά και στους ενήλικες. Προ-

τιμήθηκε η παρουσίαση των πρωτότυπων κατευθυντήριων οδηγιών από την συγγραφή αντίστοιχων κεφαλαίων σε μια προσπάθεια συντονισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ακολουθούν διάφορα κεφάλαια που ασχολούνται με αντικείμενα γενικότερου ενδιαφέροντος (όπως είναι η προνοσοκομειακή χορήγηση υγρών, η εφαρμογή μηχανικού αερισμού και η μεταφορά του βαρέως πάσχοντα), αναφέρονται σε λειτουργικές διαταραχές (κώμα, μεταβολικά νοσήματα), περιλαμβάνουν ειδικές κατηγορίες ασθενών (έγκυος, παιδιά, ψυχιατρικός ασθενής) και πραγματεύονται ειδικές παθολογικές καταστάσεις (οξύ πνευμονικό οίδημα, κρίση άσθματος, αγγειακό εγκεφαλικό).

Θεωρήσαμε σκόπιμο να αναφερθούμε στους υπάρχοντες κινδύνους γι' αυτούς που αντιμετωπίζουν τα επείγοντα και συμπεριλάβαμε παθολογικές καταστάσεις (σπάνιες αλλά όχι ανύπαρκτες) από ακραίες κλιματολογικές και βαρομετρικές συνθήκες.

Τέλος υπάρχει αναφορά στις μαζικές καταστροφές και στο ραδιοβιοχημικό πόλεμο με την ευχή και ελπίδα οι γνώσεις αυτές να παραμείνουν ως εγκυκλοπαιδικές και όχι μελλοντικά εφαρμόσιμες.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι το τεύχος αυτό θα φανεί χρήσιμο στους συναδέλφους στην καθημερινή άσκηση των κλινικών υποχρεώσεων.

*Βασίλειος Γροσομανίδης
Δημήτριος Στέζης*

Εισαγωγικό Σχόλιο

Για την αντιμετώπιση των απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων, ιδίως αυτών που προκύπτουν αιφνιδώς, απαιτείται ένα σχέδιο, μέσα και δεξιότητες.

Η Καρδιακή Ανακοπή αποτελεί την ακρότατη απειλητική για τη ζωή κατάσταση και προκύπτει συνήθως αιφνιδώς ιδιαίτερα στους εκτός του νοσοκομείου χώρους. Ο χρόνος εφαρμογής της θεραπείας αποτελεί την πιο κρίσιμη συνιστώσα για ένα θετικό αποτέλεσμα.

Για τη Σύγχρονη Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση ήδη από το 1970 υφίσταται ένα τέτοιο «σχέδιο» υπό τη μορφή συστάσεων ή οδηγιών που προτείνονται από την Αμερικανική Καρδιολογική Εταιρεία (ΑΗΑ). Η ανά πενταετία αναθεωρήσεις του σχεδίου αυτού, αποτέλεσαν την πηγή για την οργάνωση της αντιμετώπισης της καρδιακής ανακοπής, στηρίζονταν κυρίως σε παραδοχές και λιγότερο σε τεκμηριωμένες μελέτες και ήταν σχεδόν απόλυτα Αμερικανικής προέλευσης.

Σε άλλες χώρες αναπτύχθηκαν ειδικοί οργανισμοί -Συμβούλια Αναζωογόνησης- που πρότειναν τροποποιήσεις των οδηγιών αυτών σε εθνικό συνήθως επίπεδο. Στη δεκαετία του 1990 γίνεται μια προσπάθεια διεθνούς συνεργασίας (International Liaison Committee on Resuscitation, ILCOR) και το 2000 προκύπτει η ταυτόχρονη έκδοση των κατευθυντηρίων οδηγιών για την Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση και Επείγουσα Καρδιαγγειακή Φροντίδα (ταυτόχρονη δημοσίευση ειδικών τευχών στα περιοδικά *Circulation - ΗΠΑ* και *Resuscitation - ΕΕ**). Πρό-

κειται πλέον για ουσιαστικά παγκόσμιες οδηγίες.

Τα κείμενα αυτά είναι εξαιρετικά εκτεταμένα (384 σελίδες) και στηρίζονται σε επιλεγμένη πολυάριθμη βιβλιογραφία. Αποτελούν κυρίως πηγές αναφοράς για όσους έχουν ειδικό ενδιαφέρον για το αντικείμενο. Περιλαμβάνουν εκτός της ΚαρδιοΠνευμονικής Αναζωογόνησης και σχέδια δράσης για πολλές άλλες απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις. Είναι προφανές ότι τα κείμενα αυτά δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην καθημερινή πρακτική. Γι' αυτό το λόγο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Αναζωογόνησης (ERC) εξέδωσε το 2002 τις Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Υποστήριξη της Ζωής, που στηρίζονται στα προαναφερθέντα κείμενα και δημοσιεύονται για πρώτη φορά στα Ελληνικά στο παρόν τεύχος του περιοδικού μας.

Οι οδηγίες αυτές είναι σύντομες, απλές, κατανοητές και εξαιρετικά εύχρηστες για καθημερινή κλινική εφαρμογή. Πιστεύω ότι θα είναι πολύ χρήσιμες για όσους τις χρησιμοποιήσουν.

Είναι ευνόητο ότι το «Σχέδιο» αυτό που έχετε ανά χείρας αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο που απαιτεί όμως για την εφαρμογή του την ειδική εκπαίδευση που ήδη παρέχεται στην Ελλάδα από διάφορους φορείς. Η Εταιρεία Αναισθησιολογίας και Εντατικής Ιατρικής Βορείου Ελλάδος είναι ένας από αυτούς και ελπίζουμε σύντομα να μην υπάρχει Αναισθησιολόγος που να μην διαθέτει την εκπαίδευση αυτή.

Ευθύμιος Σοφινός
Ιούλιος 2003

**The American Heart Association in Collaboration with the International Liaison Committee on Resuscitation (ILCOR) - Guidelines 2000 for Cardiopulmonary Resuscitation and Emergency Cardiovascular Care Circulation (Sup) 102(8):1-384, 2000.*

The American Heart Association in Collaboration with the International Liaison Committee on Resuscitation (ILCOR) - Guidelines 2000 for Cardiopulmonary Resuscitation and Emergency Cardiovascular Care Circulation 46:1-3, 1-448, 2000.